

ผู้ที่มีการสัมผัสกับเชื้อวัณโรคควรรับการตรวจ & ติดตามผลอย่างไร?

ขึ้นอยู่กับประวัติของผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีเชื้อที่บี ครอบคลุมและ/หรือสมาชิก

ทุกคนในบ้านควรได้รับการตรวจหาเชื้อวัณโรคเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้

หลังจากที่แพทย์วินิจฉัยโรคไป หากท่านคิดว่าท่านเคยติดต่อกับผู้ที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นที่บี

โปรดติดต่อ Specialised Health Services หรือหน่วยควบคุมที่บีในเขตภูมิภาคแห่งใดแห่งหนึ่ง

ซึ่งตั้งอยู่ในโรงพยาบาลของรัฐ ที่โรคแฮมตัน ทูมบา ทาวน์สวิลล์และแครนส์ ซึ่งให้บริการตรวจ

ฟรี หรือไปหาแพทย์ประจำของตนเอง

การตรวจและติดตามผลผู้ที่สัมผัสกับผู้ป่วยด้วยโรคที่บี อาจรวมถึง:

(i) การทดสอบที่ผิวหนังโดยใช้ทูเบอร์คูลิน –

เป็นการตรวจที่ปลอดภัยเพื่อหาร่องรอยว่าในร่างกายมีเชื้อที่บีหรือไม่ สำหรับบางกรณี แพทย์อาจขอให้ท่านกลับมาตรวจแบบนี้ใหม่อีกครั้งในภายหลัง

(ii) การเอกซเรย์ปอด เป็นสิ่งจำเป็นที่จะบอกได้ว่ามีที่บีในทรวงอกหรือไม่ อาจต้องมีการ

เอกซเรย์ติดตามผลเป็นระยะๆ สามปีสำหรับผู้ที่มีการสัมผัส

(ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้กำลังป่วยด้วยโรคที่บีปอด) ส่วนที่ท่านจะต้องนำตัวอย่างเสมหะมา ให้แพทย์ตรวจหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลการตรวจเอกซเรย์

(iii) การฉีดวัคซีนบีซีจี: แพทย์อาจให้ผู้ที่มีการสัมผัสเชื้อที่บีบางรายฉีดวัคซีนบีซีจี เพื่อลด

ความเสี่ยงในการกลายเป็นวัณโรคในอนาคต ถ้ามีหลักฐานว่าเวลานี้บุคคลคนนั้นยังไม่ติดเชื้อ (หากท่านต้องการข้อมูลเพิ่มเติม โปรดอ่านแผ่นปลิวข้อมูลแผ่นที่ 5)

(iv) การให้สารเคมีหรือยาต่อต้าน แพทย์จะให้ยาต่อต้านวัณโรคแก่ผู้ที่ทราบว่าเพิ่งติดเชื้อ

วัณโรคมาไม่นาน แต่ไม่ใช่ผู้ที่ป่วยด้วยวัณโรค

สรุป

- บุคคลมีความเสี่ยงต่ำที่จะเป็นที่บีหลังจากการติดต่อสัมผัสกับผู้ติดเชื้อที่บี
- ที่บีเป็นโรคที่รักษาให้หายได้
- ร้อยละห้าถึงร้อยละสิบของผู้ที่ตรวจพบว่ามีเชื้อที่บีเท่านั้นที่จะกลายเป็นผู้ป่วยด้วยโรควัณโรค
- Specialised Health Services เป็นศูนย์รวมของผู้ชำนาญการตรวจรักษาที่บีในรัฐ มีหน่วยควบคุมที่บีในเขตภูมิภาคที่โรคแฮมตัน ทูมบา ทาวน์สวิลล์และแครนส์

TUBERCULOSIS – The Disease*

วัณโรค - โรค*

Queensland Health

Queensland Government

Office/Clinic

Specialised Health Services Building
24-28 Cornwall Street
Annerley QLD 4103

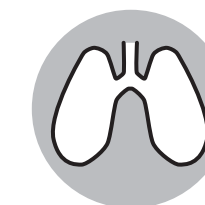
Postal

Locked Bag 66
Coorparoo D.C. QLD 4151

Phone +61 7 3896 3963

Fax +61 7 3896 3984

Website www.health.qld.gov.au/phs/shs

Specialised Health Services

(Qld Tuberculosis Control Centre)

- Modified from “Tuberculosis, TB”, (Qld Health) & “Tuberculosis Prevention & Treatment 2” (Qld Health)

ทีบีคืออะไร ?

วัณโรค(ทีบี)คือการอักเสบติดเชื้อแบคทีเรียอย่างหนึ่งซึ่งสามารถมีผลกระทบต่อส่วนต่างๆของร่างกายเกือบทุกส่วน แต่ที่พบมากที่สุดคือที่ปอด – ซึ่งเรียกว่าวัณโรคปอด

ความเสี่ยงในการเป็นที่บีนั้นมีต่ำมาก

ในควีนสแลนด์โรคนี้ควบคุมได้อย่างดี อย่างไรก็ตามที่บีไม่ได้ถูกถอนรากถอนโคนไปจนหมดสิ้นจากที่ใดในโลก ดังนั้นจึงมีการพบผู้ป่วยรายใหม่ๆอยู่บ้าง วัณโรคสามารถเป็นโรคที่ร้ายแรงมากสำหรับตัวผู้ป่วยเอง ถ้าไม่ได้รับการวินิจฉัยตรวจพบและรักษาอย่างถูกต้อง ปัจจุบันนี้ วัณโรคเป็นโรคที่สามารถรักษาให้หายได้ด้วยการรับประทานยาอย่างถูกต้องตามใบสั่งแพทย์

โรคนีแพร่กระจายได้อย่างไร ?

ทีบีแพร่กระจายได้เกือบตลอดเวลา ด้วยการสูดดมหยดความชื้นที่มีเชื้อทีบีที่ออกมาโดยตรงจากปอดของผู้ป่วยติดเชื้อ เมื่อผู้ป่วยไอ จาม หัวเราะหรือพูด วัณโรคไม่ติดต่อทางกรรมพันธุ์ และสามารถเป็นได้กับบุคคลทุกวัย และจากทุกเชื้อชาติต้นกำเนิด

ร่างกายจะต่อสู้เชื้อทีบีได้อย่างไร?

หากเชื้อวัณโรคไม่ถูกภูมิคุ้มกันของร่างกายที่สมบูรณ์ปราบอย่างทันทีทันใดแล้ว เชื้อโรคจะเข้าสู่ร่างกายในทันทีทันใด – และบ่อยที่สุด – จะเป็นปอด ทันทีที่เชื้อโรคเข้าถึงปอด ร่างกายก็จะเริ่มต่อสู้ ในผู้ป่วยส่วนมาก การต่อสู้นี้จะประสบผลสำเร็จด้วยการที่แคปซูลซึ่งประกอบด้วยเนื้อเยื่อเส้นใย หรือตุ่ม หรือปุ่มเล็กๆแข็งๆที่เกิดจากการติดเชื้อวัณโรคที่เรียกว่า tubercles เกิดขึ้น ล้อมรอบเชื้อโรคเหล่านั้น การอักเสบติดเชื้อในระยะเริ่มต้นนี้มักรักษาหายได้โดยไม่มีปัญหาใดๆตามมา

อย่างไรก็ตาม วัณโรคอาจเกิดขึ้นได้ในผู้ติดเชื้อจำนวนไม่มาก นี้เกิดขึ้นเมื่อการต่อสู้ครั้งแรกไม่ประสบผลสำเร็จ นั่นคือวัณโรค”ขั้นด้” แต่วัณโรคก็ยังสามารถเกิดขึ้นได้อีก เมื่อตุ่มหรือปุ่มเล็กๆแข็งๆที่เรียกว่าtubercles ซึ่งได้รับการรักษาจนหายไปแล้วกลับมาอักเสบ และเป็นวัณโรคอีก นี้เกิดขึ้นได้เมื่อภูมิคุ้มกันของร่างกายอ่อนแอลง เช่น ในช่วงเวลาที่มีความเครียด หรือปัญหา มีการอักเสบติดเชื้อไวรัสเฉียบพลัน การติดเชื้อเอชไอวี ตลอดจนจนเป็นโรคต่างๆ เช่น เบาหวาน หรือระหว่างการรักษาโรคมะเร็ง หรือโรคภัยอื่นๆ ซึ่งการรักษาโรคดังกล่าว ทำให้ภูมิคุ้มกันลดลง เช่นการรักษาโดยใช้สเตียรอยด์ ฉายรังสี หรือการให้ยาที่มีผลต่อเซลล์

สัญญาณเตือนของวัณโรคคืออะไร?

วัณโรคมักไม่ค่อยเริ่มด้วยสัญญาณหรืออาการใดๆ มันอาจเกิดขึ้นแล้วหลายสัปดาห์ หรือหลายเดือนก่อนที่จะมีการสงสัยเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้ป่วยอาจมีอาการน้ำหนักตัวลดลงเรื่อยๆ เสี่ยงแหบระคายเคือง เบื่ออาหาร ท้องอืดอาหารไม่ย่อย ตลอดจนรู้สึก

เหนื่อยหมดแรงเป็นประจำโดยไม่มีสาเหตุ สัญญาณที่อื่นๆหนึ่ง หรือสองอย่าง คือ การไอเป็นประจำ ระยะเวลา 2-3 สัปดาห์ บ้วนน้ำลายออกมาเป็นเลือด หรือเสมหะมีเลือดปนออกมา มีอาการเจ็บหน้าอกเป็นประจำ หรือเป็นๆหายๆ เวลากลางวันมีไข้สูงและกลางคืนมีเหงื่อออก อาการเหล่านี้ อาจไม่ใช่เพราะเป็นวัณโรค แต่ควรให้เป็นผู้เป็นสัญญาณเตือนว่า ท่านต้องไปพบแพทย์

ทีบีถูกค้นพบได้อย่างไร ?

วัณโรคตรวจออกอาจตรวจพบได้โดยการ**เอกซเรย์ทรวงอก** ถ้าแพทย์สงสัยสิ่งที่พบจากการตรวจเอกซเรย์ ก็อาจจำเป็นต้องใช้วิธีอื่นช่วยตัดสินใจว่า บุคคลผู้นั้นเป็นที่บีหรือไม่ เช่น **การตรวจเสมหะ** ด้วยการส่งไปตรวจในห้องปฏิบัติการ และอาจใช้เวลาหลายสัปดาห์ กว่าที่จะวิเคราะห์ผลได้ เพราะปกติเชื้อจุลินทรีย์ที่นำไปเพาะจะเติบโตช้า

การตรวจที่ผิวหนังด้วยทูเบอร์คูลิน (Mantoux test) ใช้ตรวจครั้งแรก เพื่อตัดสินใจ ผู้นั้นเคยสัมผัสเชื้อวัณโรคมาแล้วหรือไม่ ไม่ใช่เพื่อตัดสินใจว่ามีเชื้อนี้หรือไม่ บางครั้งจำเป็น ต้องมีการ ทดลองมากกว่าหนึ่งครั้ง เว้นระยะห่างๆกัน เพื่อตัดสินใจว่าการติดเชื้อ

ทีบีที่ส่วนอื่นของร่างกายนอกจากที่ทรวงอก สามารถตรวจพบได้โดยการทดลองทางด้านพยาธิวิทยาเฉพาะอย่าง หรือการเอกซเรย์ และ/หรือจากการวินิจฉัยของแพทย์

การรักษาทีบีทำอย่างไร?

การรักษาวัณโรคขึ้นอยู่กับการใช้ยาต่อต้านวัณโรค ซึ่งแพทย์เป็นผู้สั่ง อย่างน้อยหกเดือน แต่อาจต้องรับยานานกว่านั้นก็เป็นได้ การรักษาแบบนี้รู้จักกันในนามว่า”*เคมีบำบัด*” (*chemotherapy*) เมื่อผู้ป่วยหายจากการติดเชื้อ หลังจากได้รับการรักษาอย่างมีประสิทธิภาพไม่นาน ก็จะสามารถกลับไปใช้ชีวิตตามปกติได้ ในขณะที่การรักษายังคงดำเนินต่อไป บางครั้งผู้ป่วยอาจต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ซึ่งมีระยะเวลาที่ต้องอยู่โรงพยาบาลแตกต่างกันออกไป บางครั้งก็สามารถให้การรักษาทั้งหมดนอกโรงพยาบาลได้ แต่ที่สำคัญที่สุด คือการรักษาระยะยาว ที่เป็นไปตามแผนพร้อมการให้ยาที่เหมาะสม(แม้ว่าอาการจะดีขึ้น) เพื่อให้แน่ใจว่ารักษาโรคหายแล้ว หรือเพื่อป้องกันการเกิดโรคซ้ำขึ้นมาอีก วัณโรคระยะที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนนั้นพร้อมที่จะตอบสนองต่อการรักษาในระยะแรกเริ่ม แต่ถ้าโรคลุกลามจะทำให้การรักษาเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น

สำหรับผู้ป่วยส่วนมาก วัณโรครักษาให้หายได้ ถ้ารับยาต่อต้านวัณโรคตรงตามที่แพทย์สั่ง *โดยไม่มี การขาดขาดตอน* และภายใต้การดูแลของแพทย์ผู้ทำการรักษา หากท่านต้องการข้อมูลเพิ่มเติม โปรดอ่านแผ่นปลิวข้อมูลแผ่นที่ 2 ของ Specialised Health Services ชื่อ

“การใช้ยารักษาวัณโรค”

สามารถป้องกันวัณโรคได้อย่างไร ?

วิธีป้องกันวัณโรควิธีสำคัญที่สุด คือ ลดแหล่งที่มาของเชื้อโรค ด้วยการวินิจฉัยโรคผู้ป่วยด้วยโรคทีบี และให้แน่ใจว่าผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างเต็มที่ การลดจำนวนผู้ป่วยติดเชื้อทีบีในชุมชน จะทำให้บุคคลทั่วไปมีโอกาสในการสัมผัสเชื้อที่บีลดลงด้วย ดังนั้น การควบคุมสุขภาพของคนทั่วไปให้พ้นจากโรคร้ายนี้ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยโรคพบตั้งแต่ต้น การแยกผู้ป่วยด้วยโรคทีบีออกไปอยู่ต่างหาก และให้แน่ใจว่าผู้ป่วยด้วยโรคทีบีทุกคนได้รับการรักษาอย่างประสบความสำเร็จ ผู้มีอาการนำสงสัยควรรีบไปพบแพทย์ เพื่อตรวจให้แน่ใจว่าจะได้รับวินิจฉัยโรคแต่เนิ่นๆ ผู้ป่วยด้วยโรคนี้อาจสามารถช่วยป้องกันการแพร่กระจายการอักเสบติดเชื้อไปสู่ผู้อื่นได้ โดยการรักษาดูตามคำสั่งแพทย์แม้ว่าจะรู้สึกสบายดี ผู้ป่วยเหล่านั้นควรใช้วิธีป้องกันที่ถูกสุขลักษณะง่ายๆ เช่น การปิดปากเวลาไอหรือจาม เมื่อมีการรักษาที่มีประสิทธิภาพครบถ้วน โอกาสที่จะกลับมาเป็นวัณโรคใหม่ หรือโอกาสที่จะทุพพลภาพนั้นเป็นสิ่งผิดปกติ แพทย์อาจสั่งยาให้ผู้ติดเชื้อ (ซึ่งไม่เป็นโรค) ทั้งนี้เพื่อป้องกันการฟักตัวของวัณโรค การรักษาแบบนี้เรียกว่า *คีโมพรอปไพแล็กซิส* (*chemoprophylaxis*) ซึ่งปกติเป็นยาเม็ดเดียว ที่ต้องรับประทานสม่ำเสมอ และปกติต้องรับประทานเป็นระยะเวลาจนถึงหกเดือน